

schematherapie bij kinderen en jongeren met verminderd basisvertrouwen 25-uurs basiscursus

Inleiding

Schematherapie is een integratieve vorm van psychotherapie die oorspronkelijk is ontwikkeld door Jeffrey E. Young voor mensen met persoonlijkheidsproblematiek. In Schematherapie zijn verschillende theorieën geïntegreerd zoals de cognitieve gedragstherapie, de hechtingstheorie, de objectrelatietheorie en experiëntiële therapievormen. Schematherapie richt zich behalve op inzicht (het cognitieve), ook nadrukkelijk op het ervaringsaspect (voelen) en op concrete gedragsverandering. Het resultaat is een krachtige en breed inzetbare methode die in het effectonderzoek goede resultaten laat zien. Zowel de uitgangspunten als de in te zetten methoden en technieken sluiten goed aan bij therapiemogelijkheden voor kinderen en jeugd en hun opvoeders. Schematherapie bij kinderen en jongeren is nog volop in ontwikkeling.

Het model is relatief gemakkelijk overdraagbaar en biedt een begrijpelijke taal voor cliënten en, indien van toepassing, hun opvoeders, om zicht te krijgen op het sociaal-emotioneel functioneren. Cliënten leren vaardigheden om beter om te gaan met vroeg ontstane denkpatronen (schema's) en de verschillende stemmingen die opspelen en een eigen leven gaan leiden (modi). Voor cliënten jonger dan 16 jaar en hun opvoeders zal het meer gaan om zicht en omgaan met modi, jongeren vanaf 16 jaar en hun opvoeders kunnen meer zicht krijgen op ontstane schema's of schema's die zich beginnen te ontwikkelen en vaardigheden leren hoe hier mee om te gaan.

Veilige gehechtheid is nodig voor elk kind om op te groeien tot een gezond functionerende volwassene. Veilige gehechtheid ontstaat wanneer een kind de ervaring en overtuiging heeft dat belangrijke hechtingsfiguren er zijn en zullen blijven in tijden van nood en stress. Veilige gehechtheid leidt tot voldoende basisvertrouwen: vertrouwen in zichzelf en in zijn opvoeders. Basisvertrouwen ontstaat wanneer basisbehoeften, die ieder kind en iedere volwassene heeft, voldoende vervuld worden. Door allerlei omstandigheden kan er een tekort geweest zijn aan het vervullen van de basisbehoeften, bijvoorbeeld door ingrijpende levensgebeurtenissen zoals afgestaan zijn of (tijdelijk) gescheiden zijn van biologische ouders, andere (pre-verbale) traumatische ervaringen, opvoeders die beschadigend waren of onvoldoende waren afgestemd. Het onvoldoende vervullen van de basisbehoeften en het onvoldoende aanwezig zijn van basisvertrouwen kan bijdragen aan stagnatie in de persoonlijkheidsontwikkeling.

Problematische gehechtheid van een kind kan veranderen door positieve ervaringen met de opvoeders. Dit vereist van opvoeders meer dan de gebruikelijke sensitiviteit, voorspelbaarheid en beschikbaarheid. Schematherapie waarbij opvoeders nauw betrokken zijn, kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Schematherapie richt zich op het herkennen van de eigen 'valkuilen' en het erkennen van en kunnen reageren op de eigen behoeften. Er wordt een scheiding aangebracht tussen wat in het verleden heeft

plaatsgevonden, wat zich herhaalt en wat nu nodig is: het vergroten van vaardigheden met als uiteindelijk doel de ontwikkeling van 'de gezonde volwassene' of bij jongeren 'de gezonde ik'.

Voordat echter, in het hier en nu, effectiever gedacht, gevoeld en gedaan kan worden, zullen eerst de belastende ervaringen van oningevulde en geblokkeerde behoeften, verwerkt dienen te worden. Verwerkingstechnieken voor (complexe/pre-verbale) traumatisering nemen een prominente plek in binnen de behandeling.

Een extra punt van aandacht in therapietrajecten van kinderen en jongeren is dat het behandeltraject kan worden bemoeilijkt door de schema's en modi van de opvoeders. De voorgeschiedenis van opvoeders kan verstoorde schema's hebben opgeroepen maar ook een bepaalde modus van het kind kan hierin uitlokkend zijn. Hierdoor ontstaat het risico dat de opvoeder niet langer met een kalm en rustig 'ouderbrein' kan reageren, of vanuit Schematherapie termen: vanuit een gezonde oudermodus. Op die ogenblikken kan de opvoeder vaak minder sensitief of afgestemd reageren op de behoeften van het kind en er ontstaan clashes of collusies tussen modi van opvoeder en kind. Het kan voor opvoeders erg ingewikkeld zijn om in te gaan op de basisbehoeften van hun kind wanneer ze hier zelf als kind slechte ervaringen in hebben gehad. In het Schematherapie traject van een kind of jongere is het daarom belangrijk dat er ook wordt ingegaan op de behoeften van opvoeders zelf, die in het verleden en in het hier en nu mogelijk niet vervuld werden of worden.

Schematherapie kan worden toegepast bij persoonlijkheidsstoornissen (reeds aanwezig of ontwikkelend), complex trauma en hardnekkige psychische klachten, die door de gebruikelijke behandeling onvoldoende verbeteren.

Doelen

Deze training is een introducerende training in de Schematherapie, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren met verminderd basisvertrouwen en hun gezinnen.

Na afloop van de training:

- heeft de deelnemer op inleidend niveau kennis van schematherapie en de belangrijkste technieken aan den lijve ervaren, via rollenspel, video of live werk
- heeft de deelnemer op inleidend niveau kennis van de invloed van schema's en modi's van opvoeders op de kind-therapie en hoe clashes of collusies tussen modi van opvoeder en kind kunnen ontstaan
- is de deelnemer geïnteresseerd geraakt om zich via literatuurstudie, supervisie en/of vervolgopleiding verder in de schematherapie te verdiepen
- heeft de deelnemer inzicht in eigen schema's en schemamodi
- kan de deelnemer problematiek van cliënten middels het schematherapie model in kaart brengen via een casusconceptualisatie en dit met cliënten bespreken
- is de deelnemer in staat om, onder supervisie, schematherapie toe te passen op eigen cliënten
- heeft de deelnemer zicht op overeenkomsten en verschillen tussen schematherapie en andere werkzame therapieën voor de behandeling van problematiek dat kan uitmonden in persoonlijkheidsproblematiek

Voor wie?

Voor BIG of SKJ geregistreerde (GZ-)psychologen, orthopedagogen(-generalist), psychotherapeuten of HBO zorgprofessionals werkzaam in de jeugdzorg/jeugd GGZ.

Werkwijze

Gedurende de cursus wordt uitgebreid stil gestaan bij de theoretische onderbouwing van Schematherapie. Daarnaast wordt praktijkgericht gewerkt: de belangrijkste technieken worden aan den lijve ervaren, via rollenspel, videobeelden of live werk. Rollenspel vindt plenair plaats, hierna worden die vaardigheden geoefend in twee- of drietallen. Gedurende de cursus wordt een actieve bijdrage van de cursisten verwacht.

Programma

- Dag 1:
  - introductie, basisbehoeften, schema's, diagnostiekfase, casusconceptualisatie, behandelrelatie opbouwen, limited reparenting, de behandeling van schema's, historische achtergrond van schema's, diagnostische imaginatie, bewijzen voor schema's, cognitieve technieken
  - aandachtspunten bij kinderen/jongeren met verminderd basisvertrouwen en hun opvoeders
- Dag 2:
  - behandeling van schema's:
    - experiëntiële technieken: imaginatie, twee-stoelen techniek, historisch rollenspel/psychodrama
    - gedragstechnieken: therapeutische relatie, empathische confrontatie.
  - het modusmodel, casusconceptualisatie 2
  - aandachtspunten bij kinderen/jongeren met verminderd basisvertrouwen en hun opvoeders
- Dag 3:
  - copingmodi behandelen
  - ouderbegeleiding als ouders zelf disfunctionele modi hebben
  - schematherapie bij (ontwikkkelende/dreigende) borderline persoonlijkheidsstoornis
  - kwetsbare kindmodi behandelen
  - aandachtspunten bij kinderen/jongeren met verminderd basisvertrouwen en hun opvoeders
- Dag 4:
  - Ouderschematherapie
  - boze en impulsieve kindmodi behandelen
  - grenzen stellen binnen limited reparenting
  - gezonde volwassene en blijde kindmodus versterken
  - afsluiten cursus

Studiebelasting

Er zijn 25 contacturen. Daarnaast dient u rekening te houden met ongeveer tien uur studiebelasting en twee uur voor het maken van de toets.

Beoordeling en toetsing

- de docenten geven tijdens de cursus feedback op het functioneren van de cursist tijdens de oefeningen en geven schriftelijk feedback op de drie opdrachten in het kader van de toetsing
- 3 opdrachten:
  1. Het opstellen van een (grafische) casusconceptualisatie van de deelnemer zelf
  2. Het opstellen van een (grafische) casusconceptualisatie van een cliënt
  3. (aanbevolen, niet beoordeeld) Verslag van 2-3 A-4 waarin een veranderdoel van de deelnemer beschreven wordt gerelateerd aan één van de schema's ter verbetering van het functioneren als behandelaar/therapeut.

Docenten

- Janna Bastmeijer-Lont, Msc, orthopedagoog-generalist, EMDR therapeut
- Drs. Renée Uittenbogaard, GZ-psycholoog, psychotherapeut, cognitief gedragstherapeut en EMDR-practitioner

Centraal Register Kort Beroeps Onderwijs (CRKBO)

Basic Trust is sinds 2010 geregistreerd in het Centraal Register Kort Beroepsonderwijs (CRKBO). Inschrijving in het register CRKBO is mogelijk nadat een instelling een kwaliteitsaudit positief heeft afgerond. Met deze registratie is Basic Trust erkend als een cursusinstelling zoals bedoeld in de Europese Btw-richtlijn. Door deze registratie zijn al onze trainingen vrijgesteld van btw.

Kosten

€ 1.090,00 inclusief lunch en koffie/thee

Locatie

Basic Trust Opleidingen, Singel 232, 3311 KV Dordrecht

Data en tijd

10.00 – 17.00 uur (inloop vanaf 09.30 uur)

Accreditatie

Accreditatie is toegekend door:

- NIP/NVO
- SKJ
- NVRG
- NVP

* Let op: deze cursus is niet geaccrediteerd door het register Schematherapie en de VGCT

Uw behaalde accreditatiepunten voegen wij toe aan uw dossier bij PE-online. Voor het SKJ dient u de punten zelf in te voeren.

Aanwezigheidsverplichting

Deelnemers worden geacht bij alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij absentie tot en met 10% ziet de docent erop toe dat gemiste onderdelen alsnog bestudeerd en/of uitgevoerd worden. Bij absentie van meer dan 10% van het totaal aantal contacturen dient de deelnemer de cursus in zijn

geheel opnieuw te volgen. Afwezigheid moet voorafgaand aan de bijeenkomsten door de deelnemer gemeld worden aan het secretariaat.

Meer informatie?

Voor meer informatie kunt u bellen met 088 – 227 40 00, of een e-mail sturen naar info@basictrust.com

Aanmelding

www.basictrust.com

Annulering

- Annuleren kan alleen schriftelijk of per e-mail. Bij annulering tot vijf weken voor de start van de training bent u €50 administratiekosten verschuldigd.
- Bij annulering binnen vijf weken voor de start van de training bent u het gehele bedrag verschuldigd.
- U heeft recht op de wettelijke bedenkttermijn van 14 dagen, waarbij er geen kosten in rekening gebracht zullen worden wanneer u binnen 14 dagen uw inschrijving intrekt.
- Bij uitval van één van de docent door overmacht zal gezocht worden naar alternatieve data. Dit is echter geen reden om kosteloos te annuleren.
- Wanneer er onvoldoende deelnemers zijn kan deze training niet doorgaan, u kunt zich dan opgeven voor de daaropvolgend training.

Literatuur

Verplichte boeken aan te schaffen voorafgaand aan de cursus:

- Genderen H. van & Jacob, G. (2012). *Patronen doorbreken. Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en doorbreken*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds. ISBN 9789057123559
- Loose, C, Graaf, P & Zarbock, G. (2015). *Schematherapie met kinderen en jongeren*. Amsterdam: Nieuwezijds. ISBN 9789057124198
- Roelofs, J. (2020). *Toegepaste schematherapie bij kinderen en adolescenten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036825276
- Vreeswijk, M. van & Broersen, J. (2017) *Werkboek Kortdurende Schematherapie: experiëntiële technieken* Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036815772
- Young, J.E., J.S. Klosko & Weishaar, M.E. (2020). *Schemagerichte therapie, handboek voor therapeuten*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036824408

Digitale reader:

- Attekum, M. van. *Aan den lijve; Lichaamsgerichte psychotherapie volgens Pesso. Hfd.2. Basisbehoeften*.
- Arntz, A. *Schema Therapy for Cluster-C Personality Disorders*. In: *The Wiley-Blackwell Handboek of Schematherapie*, Vreeswijk e.a.
- Gieles, J. Je bent geen kind meer. Via www.schematherapie.nl onder 'informatie+', 'over schematherapie' (link artikel)
- Voncken, Marisol, Remco van der Wijngaarden en Hannie van Genderen, *Angstbehandeling bij patiënten met een comorbide persoonlijkheidsstoornis*, uit Gedragstherapie december 2013 (blz. 287-302)

Aanbevolen boeken:

- Aalders, H. & Dijk, J. van (2012). *Schemagerichte therapie in de praktijk*. Amsterdam: Hogrefe. ISBN 9789079729531
- Arntz, A & G.Jacob. (2012). *Schematherapie, een praktische handleiding*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057123542
- Attekum, M. van. (2012). *Aan den lijve; Lichaamsgerichte psychotherapie volgens Pesso*. Lisse: Swets & Zeitlinger B.V. 1997. ISBN 9026515022
- Behary, W. (2009). *Waarom gaat het altijd over jou. Omgaan met narcisme en egocentrisme bij anderen*. Amsterdam: Hogrefe. ISBN 9789079729098
- Claassen, A & Pol, S. (2015). *Schematherapie en de Gezonde Volwassene. Positieve technieken uit de praktijk*. Houten. Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789036809504
- Farrell, J., Reiss, N., Shaw, I. (2016). *Schematherapie in de klinische praktijk*. Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057124365
- Muste, Weertman & Claassen. (2009). *Handboek en Werkboek Klinische Schematherapie*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789031372058
- Reubasaet, R.J. (2018). *Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk*. Houten, Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789036821148
- Vreeswijk, M. van, Broersen, J., Nadort, M.; (2017) *Handleiding Kortdurende Schematherapie, voor groepstherapie en individuele therapie*. Houten, Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789036815468
- Vreeswijk, M. van & Broersen, J. (2017) *Werkboek Kortdurende Schematherapie:CGT- technieken* Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036815833
- Vreeswijk, M. van, Broersen, J., Nadort, M.; (2008). *Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek*. Houten, Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789031353040
- Wijngaart, Remco van der (2020) *Imaginaire rescripting; theorie en praktijk*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum. ISBN 9789036824507
- Young, J., Klosko, J. (2005). *Leven in je leven; leer de valkuilen in je leven kennen*. Lisse: Swets & Zeitlinger. ISBN 9026515693

Zie verder lijst van publicaties op de website www.schematherapie.nl

Aanbevolen Dvd's:

- Schematherapie voor Borderline Persoonlijkheidsstoornis. Therapietechnieken. (M. Nadort)
- Schematherapy; working with modes (R. van der Wijngaart & D. Bernstein)
- Schema -Therapy (Remco van der Wijngaart & Guido Sijbers; Avoidant-, Dependent- and Obsessive Compulsive Personality Disorder (2016) Remco van der Wijngaart en Guido Sijbers Fine Tuning Imagery Rescripting. (2016) Remco van der Wijngaart en Christopher Hayes -Group
- Schematherapie mit kindern. Loose, C. Graag, P. Beltz. Duitsland 2014
- Group Schema Therapy (Zarbock, Rahn, Farrell & Shaw) (STIM-INDPLS@SBCGLOBAL.NET)
- Schematherapie; stap voor stap. Remco van der Wijngaart & Hannie van Genderen (usb stick)